

УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СЛОВО

UKRAINIAN COMMUNITY WORD

НЕЗАЛЕЖНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ СУВЕРЕННО-СОБОРНИЦЬКОЇ, ТРУДОВО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ
І РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ДУМКИ.

ВИХОДИТЬ МІСЯЧНО

Видає: Українська Громада імені Микити Шаповала в ЗДА. Редагує: С. Зеркаль

Передрук статтів або їх частин дозволяється, але тільки з зазначенням джерела.

Статті підписані власним прізвищем автора, не завжди висловлюють погляди чи становище редакції і за них відповідають самі автори.

За надіслані до вміщення в журналі статтів, поезії, наукові праці то-що редакція не виплачує авторам ніяких гонорарів і не вступає з приводу цього в ніяке листування.

Редакція застерігає собі право скорочувати надіслані матеріали і правити мову. Редакція не вступає в ніяке листування з авторами з приводу цього. Незамовлені і не використані матеріали звертаються лише тоді, коли автор матеріалів визначено це собі застеріг і коли долучив заадресовану до себе коверту з відповідною поштовою оплатою.

Передплата виносить: річно 3.50 дол., піврічно 1.80 дол. Поодинокі число 30 цент.

Всі листування і пересилання грошових внесків просимо засилати тільки на подану адресу.

P. O. BOX 103, BROOKLYN 25, N. Y., U. S. A.

Рік V.

Новий Йорк, Березень 1957.

ч. 3. / 51 /

З М І С Т :

1. М.Сріблянський - Тарас Григорович Шевченко.....	Ст. 49.
2. Тарас Шевченко - І мертвим і живим і ненародженим землякам	" 51.
3. С.П. - Карпатська Україна.....	" 52.
4. М.Шаповал - Мандрівне. Продовження.....	" 55.
5. С.Зеркаль - Минулість і майбутність України.....	" 59.
6. Василь Лемко - Наше Закарпаття і чужі мадяри.....	" 63.
7. Загальна Рада - Кооперативи в економіці Америки.....	" 65.
8. Редакція: Приклади: 1.Славний змагун. 2.Ганебні меншевар-
тісні типи. 3.Приклад організованої меншевартос.	" 65.
9. С.П. - Нові видання: Іван Франко і його родина. Сучасний
Львів. "Волосожар".....	" 67.
10.С.Хмелівський - Націоналісти не нацисти і не фашісти.....	" 68.
11.С.П. - Чуже, ворже і шкідливе.....	" 70.

Тарас Григорович Шевченко.

9.III.1814 - 10.III.1861 - 10.III.1957.

...Тай знову думать заходивсь
Про те ж таки, що й перше думав.
Шевченко, 13.XI.1860.

Наш великий поет в одному з своїх передсмертних віршів /"Якось - то йду я у ночі, кінець 1860 р./ кинув незвичайно ясну смугу світла на одну з головніших рис своєї вдачі: постійність і впертість в досяганні своєї мети:

Як би то, думаю, як би
Не похилилися раби.
То не стояло б над Невною
Оцих осквернених палат,
Була б сестра і був би брат;
А то... нема тепер нічого,-
Ні Бога навіть, ні пів-Бога:
Псарі з псарями царять,
А ми, дотепні доїзджачі,
Хортів годуємо та плачем!

Покараний тяжкою неволею, знівечений... Молодість забрало кріпачтво, мужність - тюрма і салдатчина... Покараний за свою свободолобність, повернутий на схилі літ до столиці, під важку руку поміщицько-царської диктатури, поет пише свої жакливі прокляття і сарказми про - ти царів і панів знову! Неначе не за це його карано?!... Він думав знов про потребу загибелі "осквернених палат", не забуваючи про жах режиму, олицетворений Петропавловською фортецею; перед "апостольською брамою" він уявляв собі всі "консеквенції", але -

Я схаменувся, осінивсь...
Святим хрестом, і тричі плюнув
Та й знову думать заходивсь
Про те ж таки, що й перше думав.

Тут дійсність і символ, поезія і філософія. Про поетів принято думати, що вони живуть змінливими настроями, що їхня природа - непостійність, зигзаги, настрої: настрої, але не воління, система і упертість стремління.

В громадському житті вимагається від діячів однолінійності стремління, системи, постійності, витривалості на одній позиції.

Художник, що не має терпцю "систематично" порпатись у політичному смітнику та кидається бурхливо в різні боки, шукаючи шляхів до своєї мети, обдаровується з боку "систематичних" тухтіїв зневажливою назвою "поета", "імпресіоніста" і т.п.

На поета дивляться як на якусь недоладну істоту, "дитину", що не тямить нічого і сенько і плутається в життєвих питаннях, як хлопець у батькових штанах. Поетові поблажливо-вибачливо радять займатись там десь своєю поезією, а боротьба за здійснення ідеалів людности може бути заняттям тільки для вибранців громадського розуму!

Поетові відмовляють в праві бути г р о м а д я н и н о м - д і я ч е м. Він хай "співає", а діло ротимуть мудрі вихилясники поміж "конечностями", "ситуаціями", "консеквенціями".

Політика бо - мудра річ, для мудрих, обдарованих нездар в поезії. І недолугі "поети" засвоюють цю мудрість міщанства: "моє діло поезія, я не втручаюся в громадське життя". Вони себе тримають як жінки: приймають похвалу своїй красі, але не визнають за собою права на фактичну рівноцінність і рівноправність громадську...

Однак наш великий поет робив велику національно-народню "політику": коли ще української нації не було, він поставив максимальні вимоги, підніс "найскрайніші лозунги", такі, яких ще й тепер жажливо цураються де-які мудрі політики. Тоді, в часи Шевченка, говорити про боротьбу з поміщиками, царями, хижакими, бюрократами, по-нами, зміг т і л ь к и Ш е в ч е н к о.

Мудрі діячі очевидно мусіли визнати те все за "рішучо не вчасне". Однак тільки з боротьби і поезії Шевченка пішов рух визволення, розпочалось творення української нації, як о р г а н і з о в а н о ї і а к т и в н о ї с в і д о м о с т и.

З поезії Шевченка вийшло українське відродження! Політика, що на тлі історичних здвигів, закресна на величезні масштаби, на зміну суспільної структури, на організацію нового буття, нового типу відносин, здвигу українського народу. Політика, що варта генія!

І щож перед нею сприт сучасної політичної української інфузорії, що вміє написати "докладну записку" або зручно побажати доброго апетиту якомусь урядовцеві шостої ранги сусідньої держави, або "підчепити" українського соціаліста зручно-інспірованою інсинуацією! Робота мудрих політиків минає без сліду, як піна на воді, а творчість поета одкриває нові сторінки історії свого народу. "Дитина в політиці" робить нову епоху в історії народу, а мудрагель політиканства зникає навіть без утворення однієї зморшки на воді життя.

Метушня професійного політиканства відбувається навколо цілей, що не мають тривалого значіння. А поет, ставлячи мету, має ч у т - т я, щоб одушевлятися, пламеніти нею, в о л і н н я, щоб невпинно стреміти до неї. Почуття й воля, як моторові двигачі нашого "Я", дають єдність, постійність, тривалу текучість одного процесу. В цьому - велика, стихійна, непереможна п о с т і й н і с т ь поета: тільки поет горить постійно невпинним огнем, стоячи неопалимою купиною перед людським натовпом і творить своє велике діло.

Такий був Шевченко.

Тільки він написав ті слова променисті:

Та й знову думать заходивсь
Про те ж таки, що й перше думав...

Він ціле життя пройшов, як непокірна, бурхливо-розливна революційна українська стихія, пламеніючи одним огнем відтворення нації з свого народа-раба.

Згадуємо його, у якого боротьба була і стихією і навязливою ідеєю, визволення України - поезією, філософією і політикою.

І треба в цей час туги, розбрату і порпання черпати у Шевченка не вигадку мудрагелів про "єдність", а дійсну силу - вірність своїй меті і н е п о х и т н у у п е р т і с т ь в досягненні її.

Кожний на свій лад, але коли він хоч трохи поет - мусить і уперто стреміти до мети.

У кого є мета, той мусить бути вірним поборником за неї, і єдна-

тись з тим, хто має таку саму мету.

Шевченко не шукав компромісу, не єднався "в один фронт" з поміщиками і попами, хоч-би й українськими - він був вірний своїй меті, не вважаючи ні на що. З цього й вийшла велика історична "політика" Поета.

Він не мав у своїй психіці ідеї "єдиного фронту" з ворогами України і трудящого її люду.

В цім його непереможна сила, його історична вага, його повчальний приклад, невмеруша краса його громадського генія.

Сучасне наше покоління, що бачить реально всі муки народження вільної України, гекатомби жертв за визволення; що перетерпіло поразки і втрати, мусить згадати свого великого поета... знову почати робити те, що робили...

Б о р о т и с ь !

М.Сріблянський.

+++++

І МЕРТВИМ І ЖИВИМ І НЕНАРОДЖЕНИМ ЗЕМЛЯКАМ МОЇМ В УКРАЇНІ І НЕ В
УКРАЇНІ, МОЄ ДРУЖНОЄ ПОСЛАНІЄ. Скорочено.

І світає, і смеркає,
День божий минає,
І знову люд потонлий,
І все спочиває.
Тільки я, мов окаєний,
І день і ніч плачу
На розпутьях велелюдних,
І ніхто не бачить,
І не бачить, і не знає;
Оглухли, не чують,
Кайданами міняються,
Правдою торгують,
І Господа зневажають,-
Людей запрягають
В тяжкі ярма, орють лихо,
Лихом засівають...
А що вродить?

.....
Схаменіться, недолуки,
Діти юродиві!
Подивіться на рай тихий,
На свою Вкраїну;
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну!
.....
В своїй хаті - своя правда,
І сила, і воля!

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра;
А ви притесь на чужину
Шукати доброго добра,
Добра святого, волі, волі,
Братерства братнього...
Найшли,
Несли, несли з чужого поля,

І в Україну принесли
Великих слів велику силу,
Тай більш нічого...

.....
Схаменіться! будьте люде,
Бо лихо вам буде:
Розкуються незабаром
Закоані люде;
Настане суд!

Заговорить
І Дніпро, і гори,
І потече сто ріками
Кров у синє море
Дітей ваших... і не буде
Кому помагати:
Одцурається брат брата
І дитини мати;
І дим хмарою заступить
Сонце перед вами,
І на віки прокленетесь
Своїми синами.
Умийтесь! образ Божий
Багном не скверніте!
Не дуріте дітей ваших,
Що вони на світі
На те тільки, щоб панувать;
Бо невчене око
Загляне їм в саму душу
Глибоко, глибоко...
Дознаються небожата,
Чия на вас шкура,
Та й засудять, - і премудрих
Немудрі одурять.

.....
.....

Подивіться лишень добре,
Прочитайте знова
Тую славу, та читайте
Од слова до слова;
Не минайте а-ні титла,
Ніже тії коми,
Все розберіть, та й спитайте
Тоді себе: що ми?
Чиї діти? яких батьків?
Ким, за-що закуті?
Та й побачите, що ось-що
Ваші славні Брути:
Раби, підніжки, грязь Москви,
Варшавське сміття ваші пани
Ясновельможніі гетьмани!
Чого-ж ви чванитеся, - ви,
Сини сердешної України?
Що добре ходите в ярмі,
Ще краще, як діди ходили?!
Не чваньтесь: з вас деруть ремінь,
А з їх, бувало, й лій топили!
.....
Так ось-як кров свою лили
Батьки за Москву і Варшаву,
І нам, синам, передали
Свої кайдани, свою славу!
.....
Доборолась Україна
До самого краю:
Гірше Ляха свої діти
Її розпинають;
Замість пива - праведную
Кров із ребер точуть,-
Просвітити, кажуть, хочуть
Материнські очі

Современними огнями,
Повести за віком,
За Німцями недоріку,
Сліпую каліку.
.....
Учитесь, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь,-
Свого не цурайтесь:
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люде цураються,
В хату не пускають,
Свої діти, як чужії,
І немає злomu
На всій землі безконечній
Веселого дому.

Я ридаю, як згадаю
Діла незабуті
Дідів наших: тяжкі діла!
Як-би їх забути,
Я оддав би веселого
Віку половину...

Оттака-то наша слава,
Слава України!...
Оттак і ви прочитайте,
Щоб не сонним снились
Всі неправди, щоб розкрились
Високі могили
Перед вашими очима,
Щоб ви розпитали
Мучеників: кого, коли,
Й за-що розпинали?...

14.XII.1845.Вюница. Т.Шевченко.

+++++

Карпатська Україна.

15.III.1939 - 15.III.1957.

Українське Закарпаття за давніх поганських часів і на початку християнства на Україні-Руси належало до Русько-Української держави зі столичним містом Київом. Син Володимира Великого - Борис був намісником київського князя на Закарпатті. Границі Русі-України на Заході тоді були на р.Вислі, під Краковом, на гребенях Білих Карпат, на річці Мораві, рікою Дунаєм, на верху гори Матри, по р. Тисі і її притоці Самоші.

В IX стол. Монгольське плем'я Угрів, з Азії перейшло на Русь-Україну, а звідци далі помандрували на захід та осілося в Подунайській рівнині - Панонії і в скорім часі посунулось на північ та зайняло і

Українське Закарпаття. На Закарпатті тоді правив князь Лаборець. Провідниками Угрів з Русі були Руські дружинники з військом, які всі поселилися поміж своїми автохтонними земляками на Закарпатті.

Українсько-Руським Закарпаттям Угри заволоділи по перше в 1031 році, за короля угорського Степана, т.зв. святого, який назначив першим управителем - князем Русинів свого сина Емерика.

Від тої дати аж до 1918 р. Українське Закарпаття належало до Угорської, або Австро-Угорської держави.

По розвалі Австро-Угорщини Закарпатські Русини-Українці виявили бажання жити своїм власним національним і державним життям та злучитися в одну суверену і соборну Українську Народню Республіку.

"Дня 8.XI.1918 р. Народна Рада в Любовні на Пряшівщині під проводом о.Омеяна Невицького перша висловила за злуку Закарпаття з Українською Державою".

"8.XII.1918 за злуку з Україною заявила Народна Рада в Сваляві".

"18.XII.1918 за злуку з Україною заявила Народня Рада в Сиготі".

"На осові тих заяв народу Закарпаття Українська Народна Рада в Станиславові рішила включити Закарпаття до Західньо-Української Республіки й український уряд вислав своє військо, яке з закарпатськими добровольцями дійшло аж до Мукачева и Сиготу, але мусіло відступити перед перевагою румунських та мадярських військ, а також Польша напирала на Українську армію в Галичині. В той час зібрався Всенародний Конгрес Русинів у Хусті, на якому 420 делегатів з усього краю вибрали Центральну Українську Народну Радку і ще раз висловили волю приєднатися до Української Держави. Але чеські війська вже були зайняли Пряшівщину, а 12.I.1919 р. зайняли Ужгород. У пряшеві повстала Пряшівська Народна Рада 7.I.1919, що вимагала злуки угорських Русинів і галицьких Лемків у Чехословацькій республіці. Коли надії на злуку з Україною не могли здійснитись, а закарпатські провідники довідалися про рішення американських Русинів, тоді ужгородська, пряшівська й хустська Народні Ради об'єдналися у новій Центральній Руській Народній Раді в Ужгороді 7.V.1919 і проголосили злуку Закарпаття з Чехословаччиною.

Русини в Америці також не спали. Тут велику роботу для свого рідного краю під Карпатами виконав невтомний д-р Григорій Жаткович, що був провідником американських Русинів. Бажання американських Русинів були виявлені на Конгресі Русинів в Гомстеді дня 23.VII.1918, який виніс ось цю резолюцію: Підкарпатські Русини повинні дістати повну самостійність. Коли б це показалося неможливим, тоді повинні зєднатися з своїми "соплеменниками Галицькими й Буковинськими. А якщо б і це було неможливим, тоді повинні дістати принайменше автономію". - В тому сенсі предложили вони меморандум президентові Вильсонові в Вашингтоні. Та президент Вильсон відповів, що перші дві вимоги є непрактичні й на них певно не погодяться союзні держави. Тому д-р Гр. Жаткович тепер зосередив свою увагу на автономію. На новому Конгресі американських Русинів у Скрантоні 19.XI.1918 відбулося велике голосування. 67 % голосів заявилося за злукою Закарпаття з Чехословаччиною, 28 % за злукою з Українською Державою, 2 % за повну самостійність, 1 % за злуку з Росією та 1 % за поворот до Мадярщини. Це рішення американських Русинів прийняла за своє й Центральна Руська Народна Рада в Ужгороді/коли вже Чехословацькі війська зайняли Ужгород і частину Закарпаття на схід від Ужгорода. Спробували б не приєднатись! С.З./ На тій основі потім, заходами д-ра Гр. Жатковича від Американців та д-ра А.Бескида, делегованого від Закарпаття, дня 10.IX.1919 підписано

в Версалі договір про прилучення Закарпаття до Чехословацької республіки на основі повної автономії".

Юрій Боржава - Від Угорської Руси до Карпатської України. Видавництво "Карпатський Голос". Філадельфія, Па., ЗДА.1956. Ст.24-26/.

Так частина Українського Закарпаття стала формально автономною країною Чехо-Словацької Республіки, під назвою "Подкарпатська Русь". Та дуже скоро Чесько-Словацька влада в Празі даних приречень про автономію не дотримала і "Подкарпатську Русь" обернула в свою колонію, або як чехи жартівливо називали в "Сибір", а чеський письменник Іван Ольбрахт "Подкарпатську Русь" у своїм романі назвав "Земля без імени".

Українська земля, на захід від річки Ужока, Пряшівщина була насильно прилучена до автономної Словацької Країни і панам тут стали державні словацькі адміністратори з Братіслави. Так Чехи зі Словаками розшматували одну цілу частину Українського Закарпаття на двох.

Друга частина Закарпаття, на південь від Чехо-Словацьких границь, опинилася в Угорській та Румунській державах.

Словаки від самого початку прилучення дуже ретельно взялися до колонізації, денационалізації, асиміляції та господарської експлоатації Пряшівщини, заборонивши вживати назву "Пряшівщина", давши свою нову назву "Виходні Словенско" а самий наріч Пряшівщини стали називати: "шаришанами", "спішаками", "земпличанами", "словаками" і т.д. Місцеву Руську інтелегенцію шиканували і позбавили провідних становищ, переселяли або на Словаччину, або до Моравії, Чехії тощо.

Такий стан безправства потривав 20 років, аж до 10.X.1938 року. Цього дня централістична Чехо-Словацька Республіка, під тиском зовнішніх подій перетворилася у федерацію трьох держав: Чехів, Словаків і Українців.

11.X.1938 р. було іменовано ПЕРШУ владу автономної "Подкарпатске Русі", на чолі з мадяроном і москофілом Андрієм Бродієм.

26.X.1938, іменовано ДРУГУ владу на чолі з о. А.Волошином.

30.XI.1938 р. Центральна Пражська влада погодилася на назву "Карпатська Україна" рівночасно залишаючи й стару назву "Подкарпатська Русь".

17.I.1939 р.- іменовано ТРЕТЮ владу, на чолі з о. А.Волошином з міністрами: Ю.Ревайом і ген. Л.Прхалю /чех, москофіл/.

12.II.1939 відбулися вибори до Союму Карпатської України. Перемога українців на рідній землі була триумфальна: народ 93,2 % голосами вибрав 32 послів до свого Союму.

8.III.1939 іменовано ЧЕТВЕРТУ владу на чолі з о. А.Волошином і такими міністрами: ген. Л.Прхала і Ст. Клочурак, д-р Ю.Брацайко - мін. без портфелю, д-р М.Долинай і д-р Ю.Перевузнник - державними секретарями.

13.III.1939 Угорщина демонстративно сконцентрувала свої війська повздовж границь Карпатської України і зажадала "добровільного прилучення до Угорської держави".

14.III.1939 ген.Л.Прхала /мін. К.У. і начальник чеських військ/ напав збройно на Карпатську Січ, що була єдиною напів-військовою частиною Карпатської України. Але Карпатська Січ не здалася і витримала бій. З цих боїв скористала Угорщина і в цей день по полудні перейшли Угорські війська границі Карп. України, зайнявши 3 сіл біля Мукачева.

14.III.1939 р. Чехія, Моравія і Шлезьк прийняли німецький Протекторат, без одного вистрілу в обороні своєї державности.

14.III.1939 - по обіді Словацький Союм проголосив самостійність Словацької Республіки.

Далі на ст. 63.

М. Шаповал.

МАНДРИВНЕ.

Продовження.

19.XI.1922. Неділя.

Так собі. Колобродить десь чорна сотня. Харусь-Веретка-Кондрашенко і Павленко збірають "підписи" під заявою до Чеського уряду, що Український Громадський Комітет не задовольняє, односторонній, не представлені в йому всі українські партії і групи і т.п. Боже, які ідіоти! начеб то УГК склався чи може складатися шляхом репрезентацій від груп і партій.

Приїхали Мазепа і Феденко.

На засіданні Адміністративно-Господарської Комісії УГА в суботу 11.XI. з проф. Шовгеновим сердечний припадок.

В п'ятницю 17.XI. були я і Матишенко у міністра народньої Освіти Бехіна, який між іншим сказав, що українські студенти працюють ліпше, як російські. Українські "ліде слушні". Обіцяв підтримувати Український Громадський Комітет. Подано йому на ствердження Статут Учительського Інституту.

Черкасенко /Спиридон С.З./ прислав мені свої книжки. Сьогодні в газетах є звістка, що Федака засуджено на 6 років до "тяжкої в'язниці" за замах на львівського воеводу Грабовського.

22.XI. Середа.

В понеділок був на розмові з д-ром Завазalom. Вирішено про оплату праці академічному персоналові. Видно, що відношення їх до Українського Університету /в Празі С.З./ негативне, а до професорів, як грошоловів, просто призириле. До У.Г.Академії ставляться прихильно. Завазал сказав, що Шовгенів прохав про одділення Академії від Українського Громадського Комітету. Яке хамство! Вчора був проф. Б.Іваницький: затівали якусь "діпломатію" - все хочуть переговорів, устанонити "ясність" і т.п. Розпустили вже чутку, що Професорська Рада постановила "одділитися" від УГК. Неприличність поведінки пригрітих нами петлюрівських одкидьків вирішувється все рельєдніш.

Цікаво, як пани у Вільному Університеті /Українському, в Празі С.З./ вгонюють свої грошові апетити. Одержують місячно:

1. Андрієвський Петро	2700 Кч.	/2400 + 300/.
2. Антонович Дмитро	3500 "	2400 + 1100
3. Артимович	3050 "	2400 + 650
4. Горбачевський Іван	3700 "	2400 + 1300
5. Дністрянський Станислав	4700 "	2400 + 1000 + 1300
6. Дорошенко Дмитро	3500 "	2400 + 1100
7. Ейхельман Отон	4000 "	2400 + 1600
8. Колесса	4400 "	2400 + 2000
9. Лещенко Ростислав	2100 "	1600 + 500
10. Лозинський	3900 "	2400 + 1500
11. Лоський	2300 "	1600 + 700
12. Лотоцький	1600 "	
13. Матишенко Борис	1500 "	
14. Мицке Олександр	1700 "	
15. Мірчук Іван	1500 "	
16. Рудницький	3200 "	2400 + 800
17. Смаль-Стоцький	3800 "	2400 + 1400
18. Старосольський Володимир	3300 "	2400 + 1100
19. Тимошенко Володимир	1600 "	
20. Швець Федір	1600 "	
21. Шербаківський Вадим	1900 "	1600 + 300
22. Шербіна Федір	3500 "	2400 + 1100

24.XI.

Позавчора видали Кондрашенко, Харусь, Бутрим, Веретка гнусний пасквіль на мене, Н.Я. /Григорієва.С.З./ і взагалі "Закордонний Комітет УПСР" і "Управу Українського Громадського Комітету. Нашасні большевицькі агенти. Пасквіль літографований, друкований на машинці в місці Славинського, як і треба було оподіватись. Нема ні однеї гідоти, щоб їй не помогав Славинський.

На сьогодні заговорили з УГАкадемії закликають представника в Комісію "шести". Патологічна емігранщина виявляється.

26.XI.1922.Неділя.

Вчора соц.-дем. прохали з нами поговорити /Мазепа, Феденко, Матишенко/, мовляв, інформації подати, про Україну, Галичину, про спільну працю і тп. Згодились. Увечері заїхали в 10 год. до УГК Мазепа і Феденко, але ми визнали, що вже пізно і переклали на сьогодні. Я приїхав в 11 год. Никифор Яковлевич, Галивода і Мазепа вже були, а Феденко і Матишенко опізнались, аж біля 12 год. прийшли.

"Інформації" були такі: на Україні селянство боротись проти большевиків не хоче - все виходить на хуторі. Москва сильна - ліквідує навіть бутафорні ознаки самостійності України. Люті часи. Національну справу може активно захищати тільки селянство і мійська буржуазія. Треба, щоб ес-ери виробляли ідеологію селянської партії. Треба організувати широкий нац. фронт вже за кордоном. На культурній праці. Треба коаліцію в УГК, а власне в Управі зробити. Опозиція скрізь проти соціалістичної Управи. Вони /Мазепа і Ко/ говорили з чеськими соц.-дем. і ті їм сказали, що дуже трудно боронити УГК, особливо коли щось трапиться в парламенті /інтерпеляція/. І Швеція може, мовляв, того... сказати, щоб Управа реорганізувалась. Опріч того до їх /соц.-дем./ приходить делегація від Т-ва "Національної Молоді" - два наддніпрянці /Савченко - Білоус! / і вимагали..., подають заяву до Уряду і жадають, щоб УГК було вибрано по загальному виборчому праву з усієї еміграції. Ми прохали їх не подавати... Незадоволені Головою Комітету. Всі визнають, що М.Ю. дуже багато зробив, талановито, енергично, але в масах такий псіхоз вже. Треба коаліцію здійснити і тому М.Ю. мусів-би вийти з Управи, а натоміють когось з безпартійних увести. Наша група одноголосно постановила /Галаган, Мартос, Гольдельман, Матишенко, Матишенчик, Добриловський, Мазепа, Феденко і Бочковський / це прийняти і прохати ес-ерів порозумітися в цій справі. Микиті Юхимовичу треба дати змогу працювати науково-літературно і забезпечити його stipendією 2000 кч. в місяць. Потім через місяців 2-3 М.Ю. вернеться в Управу.

Це дійсно "інформації", достойні п.п. соц. дем. українських! Пристриті гадки, яких я сам запрохав в УГК і дбав про їх - Галаган, Мартос, Матишенко, Гольдельман!...

Я заявив, що давно вже сам прохав, щоб мене відпустили з Управи, за посаду не держусь, але яка ваша логика... Запитав: чи чеські соц.-дем. самі заявили їм /Мазепі і Ко/, чи вони, Мазепа і Ко, самі звернулись до чехів за порадою. Мазепа сказав, що вони, українські соц.-дем. ходили до чехів і питались їх про це. "Делегатом" від "Національної Молоді" приходить Савченко-Білоус, кондрашенківське агент і Сухоручко-Холовоєвський - монархіст! Ерашуру Никифора Яковл. носили п.п. Мазепа, Феденко і Матишенко до чеських соц. дем. і вказували їм "кримінальні" місця.

I.XII.1922.

В понеділок говорив з Галаганом і Бочковським. Виянилось, що вони не приймали участі у соц.-дем. "рішеннях" хоч і були запрохані на нараду. В середу була нарада соц.-дем. у Мазепи, куди кликано й Галагана. Цей згодився під умовою, що не буде там Матишенчика. Згодились. Приїшов. Вона там. Галаган повернувся і пішов. Мазепа дотнав

і прохав. В розмові сказав, що, вони думають висунути Маткшенка в голови УГК. З по-дебрад у вівторок прийшла панна Харитя Кононенко і привезла звістку, що там пішла чутка, що головою УГК буде Маткшенко. Мазепа заявив Палаганові, що становище УГК закріплене і тепер доля його не залежить від персональних якостей провідника.

І 9 6 0 рік.

Я розгорнув "Історію України"
Читаю кілька слів. І жажно вже дивиться -
Серед кривавої картини
Читаю сумно - Солониця -

Це Солониця під Лубнями,
Де Наливайко бився за Україну
Тяжко кривавими лютими днями
За Україну бивсь до Загину.
Але страшна ворожа сила
Перемогла снагу козацьку -
Лиша година душі побила.

І.ХІІ.1922. М.Шаловал.

В понеділок, 27.ХІ. студенти в Подєбрадах збирали підписи під заявою про відокремлення Академії. У вівторок ректор /проф. І.Шовгенів.С.З./ був викликаний Фідлером в Аграрне Бюро на розмову. Це було цікаве.

Фідлер заявив, що він /!/ цікавиться справами Академії, що Міністерство Хліборобства подбає про піднесення її ранги, прав студентів, матеріального добробуту, що Швеція дуже цікавиться Академією і коли професори захочуть, то можуть дістати аудієнцію у його, що він, Фідлер, знає, що студенти добиваються автономії Академії і це цілком зрозуміле... Шовгенів сказав /по його словах/, що в професуру взяті ліпші, які були за кордоном, українські сили, що справа автономії належить до Професорської Ради, а не студентів, виступи яких можуть тільки пошкодити; що аудієнцію першу хочуть мати разом з Українським Громадським Комітетом, членами якого вони є. Вражіння: Фідлер поінформований про Академію добре, але тенденційно. На столі у Фідлера були списки професорів і студентів Академії та різні ділові папери. Ректор нічого не посилав, за його працюють...

В середу 29.ХІ. були у д-ра Гірси: я, Н.Григоріїв і Б.Маткшенко. Говорили про працю УГК за 10 місяців і піднесли справу про кошти на далі. Про забезпечення Української Господарської Академії, Матуральних Курсів, Учительський Інститут і т.п. Він цікавився становищем на Україні, питався про "Хліборобів". Релігійне життя на Україні видно дуже цікавить. Схвилював його факт викликування ректора до Фідлера.

2.ХІІ. Субота.

Сумно і гідко. Вчора мав великі розмови з д-ром Благою, який сказав, що Україн. Громадський Комітет спокійний цілком мусить бути. Аграрна партія в республікансько-демократична і монархісти не можуть рахувати на неї. Д-р Завазав говорив багато про всячину: як він пробрав проф.Дністрянського, так само буде і з іншими і т.п. Обурення у всіх у Міністерстві проти Вільного Університету /Українського в Празі/ величезне. З проф. Кабелкою говорив про його фразу про Український Громадський Комітет, що він сказав студентам. Він сказав, що рішуче нічого не має проти УГК, навпаки, а щось нервово у його мимоволі вихопилось, то не треба йому брати за зло. Видно, що нервовий, але роботящий чоловік.

Літриги "хліборобів" і ес-деків не допоможуть.

Вчора ввечері приїздили Шрамченко і Д-ко і оповідали, як житро-провокаційно веде себе Шовгенів: явно йде з "хліборобами", але прикидається лояльним і до Українського Громадського Комітету. Сенат ніби виніс "осуд" акції з меморандумом, але нічого не зробить для утовкання студентської маси. Вчора Шовгенів прислав листа в Управу УІК з проханням, щоб фундатори УІАкадемії /я, Н.Григоріїв, Матишенко, Паливода, Гольдельман/ приїхали фотографуватися спільно з "першими лекторськими складами". Я заявив Управі, що не поїду. Шовгеневу написав мотивованого листа, що після його заяви 28.XI. що "буде революція" коли УІК не дасть самостійності Академії, до полагодження цієї справи не дає мені змоги фотографуватися з тими, що затівають революцію проти ... фундаторів.

Завтра "фотографування" і засідання Професорської Ради. Цікаві точки: вибір ревізійної Комісії, Проект зміни Статуту Академії...

Поїде завтра Никифор Яковлевич /Григоріїв.С.З./ для опостережень замість мене. Фотографуватися Н.Я. відмовився. Тож Паливода. Розповідав П.О.Богачський, що був у його Мшкк і говорив чорт-зна що. Відно, що він так само проти мене, як і чорна сотня та ес-деки. Вчора відбувся цікавий інцидент з В.Королевим: заходить до мене в кабінет, де були Н.Григоріїв, І.Паливода, Балаш, Палаган. Те-се, а потім питає, що проти мене ведеться компанія. Кажу, яка? -Та особисто проти Вас. Не знаю - кажу, як тут, а в Подєбрадах ведеться. Він каже, що по очах баче, що я знаю про що йде мова, але не хочу з ними шире розмовляти. Схвилювався і виїшов, сказавши, що коли з ними не хочуть шире говорити, то йому тут нема чого робити. Дивно. Я написав йому листа. Кажуться люди. Казав, що хотів якісь пропозиції зробити. Чи з добрими намірами, чи з злими?

Боже, як навколо сичить все: чорна сотня, есдеки і всякі "подералісти".

Сьогодні ввечері Григоріїв, Паливода і Грицай мають розмову з есдеками.

Проект Наукового Інституту передав на розгляд. Бачу, що доведеться кинути Громадський Комітет і зайнятися науково-літературною роботою. Тепер я бачу, що зазілля українські "соціал-демократи"!

Матишенко хоче бути головою УІК, Матишенківська агітує, кланери підтримують, і це все називається "державною політикою".

9.XII. Субота.

В понеділок, 4.XII. мав побачення з др. Гірсом, питає, чи я знаю про записку студентів до Швеції. Швеція передав її на узгодження його. Лютий. "Політику в ЧСР ведуть не емігранти, а Міністерство". В "такі Подєбради" не поїде. "Розправиться" з інтригою.

Делегация УІА /Шовгенів, Іванницький і Мшкк/ була у др. Завазала, який їм прочитав лекцію про "платні і штати". Відно величезне незадоволення на Український Вільний Університет. Радив Мшккові і іншим перейти в Академію. Шовгенів загрозив, що як не буде збережена 1/3 платні професорам з Університету, то вони мають покинути Академію і економічний факультет розвалиться. "Аж що вони з-за цього це роблять, то це принусить нас оцінити їх відношення до українського народу і культури. Ми тоді також можемо з ними інакше поступити" - сказав др. Завазал. Інуоно тримав себе Мшкк. Вразіння прикре.

В 4 год. почалися Загальні Збори Українського Громадського Комітету. Ес-деки не пішли в Президію і скандалили. Виступив Мартоса, Безпалка і Гольдельмана ганюбні.

Я зробив інформаційний звіт. В балачках виступали Мартос, Гольдельман, Безпалко. Наші здали здачі. Збори закінчилися 8.XII. Після всіх ораторів я в довгій промові дав річезу відповідь. Перед цим скандально виступив Іванницький/проф.УІА. С.З./ Але в результаті подавляюча більшість висловила довір'я і вдячність Управі. За резолюцію Мартоса голосувало тільки 4, резолюцію Іванницького здано, як матеріал, до Управи.

Далі буде.

С.Зеркаль.

МИНУЛІСТЬ І МАЙБУТНІСТЬ УКРАЇНИ.

Продовження.

Але звідти ніхто не споказувався. "Великодушна" Франція спокійно дивилася, як гине Директорія й антановілівський кабінет УУ.

Через кілька днів повстанцями були остаточно перерізано шлях на Одесу. Телеграфічне ополучення між Проскуровом і Одесою ввірвалось. Кабінет Остапенка задубів в обіймах Антанти.

Хоч біля директоріанського центру купчилася головним чином дрібна буржуазія та отаманщина, однак з нею не поривали зв'язків і деякі революційні соціалістичні елементи українського робітництва та селянства, одштовхнуті від Радянської України головним чином окупаційною московсько-великодержавницькою націоналістичною політикою СРСР до України.

На директоріанській території весь час були в числі інших з укр. соц.-дем. незалежних М.С.Ткаченко і В.М.Чеховський; з укр. соц.-рев./центр.течії/ І.Лизанівський, Арк.Степаненко, В.Голубович, Н.Григорієв, П.Христик, О.Жуковський - перші два, як емісари Центрального Комітету Партії, частина якого залишилась з самого початку в Києві, частина ж, що була у Вінниці, залишилась також на території Радянської України після евакуації Вінниці Директорією. З названих укр. соц.-революціонерів, що перебували весь час на території Директорії, урядові посади /технічні/ займали за згодою Ц.К.Партії Григорієв, Христик і Жуковський. П.Христик короткий час /з 18 лютого по 16 березня 1919 р./ справляв Директорію, Григорієв завідував Інформаційним Бюро, а О.Жуковський був начальником залоги в м. Камянці.

Ці елементи були в постійній опозиції до директоріанської реакційної політики і тільки через свою безсилість терпіли її. Скандальний розпад останківщини сам собою штовхав ці елементи /навіть навіть найбільш помірковані й опортуністичні з них, як, наприклад, українських соціаль-демократів - офіційних/ на повний розрив з дрібно-буржуазно-отаманською політикою, на духову і фактичну емансипацію від дрібної буржуазії. Соціалістичні партії, що купчилися біля директоріанського центру, і зробили таку спробу.

Ще в Жмеринці-Проскурові, 10-12.березня, українські соціалісти-революціонери через емісарів Центрального Комітету Партії - І.Лизанівського і Арк.Степаненка поставили Директорії рішуче домагання негайно перервати переговори з Французями в Одесі і розпочати переговори з СРСР, на основі визнання радянського устрою Української Республіки оторонництвом Директорії і незалежності та суверенності цієї республіки СРСР. Українські соціаль-демократи /офіційні.С.З./, переконавшись, переконавшись, що з переговорів "української буржуазної демократії" з Антантою нічого путнього не вийде, що спроба заговорити до французької буржуазії "зрозумілою їй мовою" через кабінет Остапенком веде УНР, навіть і в буржуазній формі, до загибелі, після деяких вагань приєдналися і собі, головним чином під впливом незалежних с.-д. і зокрема ще тоді с.-д. Вікула, до домагання українських соціалістів-революціонерів.

12-15 березня 1919 р. на ст. Проскурів відбувались спільні наради Ц.К. укр.соц.дем. з представниками у.с.-д. незалежних /в імені останніх виступав головним чином М.Ткаченко/.

Центральний Комітет УСДРП /що майже в повному складі їздив за Директорією/ в окремій, довгій, досить добре обґрунтованій постанові /надрукованій в соц. газеті "Життя Поділля"/ висловився рішучо за зривання переговорів з Антантою і мир з СРСР, підкреслюючи однак, що він погоджується на радянську форму влади в Українській Республіці тільки тактично, числячись з тим, як фактом, і що українські соц.-дем. у випадку, коли згоди з СРСР буде досягнуто, в радянських установах УСДРП провідних місць не будуть займати. Постанови обох партій було доведено в формі докладної записки, до відома Директорії і правительства з ультимативними зазначеннями строку для відповіді /не пізніше 17 березня/.

Та Директорія /під впливом, головним чином, С.Петлюри/, не звернула серйозної уваги на поставлені їй пропозиції /Проти домагань укр.соц.-рев. та соц.-дем. висловився також і Е.Петрушеня, президент Національної Ради З.О. Української Народньої Республіки, що саме тоді приїздив з Галичини на побачення з Директорією. Українська дрібна буржуазія і слугати не хотіла про мир з Східною Росією та про Радянську Україну. Спритний прем'єр Остапенко ще успішно дурив "високі сфери" і "народ" швидкою допомогою з Одеси, розповідав про "полки", що "уже виступили" з Румунію на Україну, відчитував "одержані" з Одеси телеграми. Міністр військових справ Олександр Шаповал погрожував у.с.-д. і особливо у.соц.-революц. арештами, називаючи їх зрадниками, пугат рішніми ворогами, більшовіками і підготував арешт М.С.Грушевського, В.Голубовича та інших. Соціаліста - революціонера обманював у тому, що він, замість поборювати більшовизм, ніби, своєю роботою в Інформаційному Бюро підбиває населення і військо до більшовизму. Міністр внутрішніх справ Чижевський все ще пильнував, щоб часом не було де закладено Трудової Ради і надсилав про це таємні розпорядження комісарів, доводячи на урядово-партійних засіданнях, що "народ" ніяких рад не хоче і жде тільки одного - "твердої влади". Довідавшись про ультиматум соціалістичних партій, кабінет Остапенка "образився" і навіть заявив 14 березня на знак протесту про свою демісію. Переговорори з Антантою не сміють бути перервані - заявив Остапенко. "Пульо української державності бється в Одесі" - красномовно заявив, підписавши Остапенка представник нар.-респ. партії на державній нараді в Проскуріві 14 березня. Так Директорія і не дала формальної відповіді на "ультиматум" двох соціалістичних партій, розбігшись хто куди".

/П.Христюк - Українська революція. Звістки і матеріали. Том IV. 1922. ст.108-110/.

В такій безнадійності опинилася верхівка керування УНРеспублікою. Кабінет Остапенка розбігся, "заях" Кампанецького Комітету Охорони Республіки /який до деякої міри захоронив владу Директорії і УНР/ було ліквідовано. Директорія втратила всі впливи над населенням тої території, що ще залишалася під владою Директорії. В цьому переконався й сам С.Петлюра.

За "столицю" УНР обрано повітове місто Рівне, на Волині, тут затримався з частиною війська УНР отаман Осипко, молодий офіцер правих переконань. Туди переїхав гол. отаман і заступник голови Директорії С.Петлюра з членом Директорії А.Макаренком, члени Директорії П.Андрієвський та Е.Петрушеня перебували в "столиці" З.О.УНР - місті Станіславові, а член Директорії Ф.Шевць виконував функцію зв'язкового помід Рівним і Станіславовим. В таких критичних умовах Директорія /Петлюра і Макаренко/ покликали до себе провідних партійних політиків УПСР-ц. і УСДРП-о. до Рівного на розмови, як рятувати ситуацію: організація соціалістичного кабінету міністрів. Тепер же й сама Директорія переконалася, що з правими і антантофільськими міністрами шкочу немає: або капітуляція на шість Польщі чи Іоски, або повести політику в інтересах трудового населення України.

С.Петлюра і А.Макаренко шибали останні і покликали до себе представників УПСР-ц. УСДРП-о. Удучи з Кампанця Подільського до Рівного, представники цих партій склали 5.IV. 1919 р. спеціальну угоду про взаємодії з Директорією, майбутнього соціалістичного кабінету і реорганізацію складу Директорії. Ці угоди в ультимативній формі були подані С.Петлюрі і мали такий зміст:

- I. ДИРЕКТОРІЯ. 1. Директорія складається з елідуючих членів: Голови, Отамана С.Петлюри, і по одному представнику - від Галичини, УПСР і УСДРП; 2. Директорія затверджує закони тільки після ухвали їх Радю Міністрів; 3. Директорія репрезентує сувереність УНР на шні, при чому всі відповідні акти контрасигнуються Міністром Зкордонних справ; 4. Для Директорії встановлюється цивільний лист, який проходить по згоді з Радю Міністрів; 5. В сфері управління члени Директорії видають свої розпорядження тільки через відповідні міністерства; 6. Всі члени Директорії рівноправні; 7. Повноправний кворум Директорії складається з трьох членів.
- II. РАДА МІНІСТРІВ. 1. Прем'єр-міністр призначається по згоді з партіями українських соц.-рев. і укр. соц.-демократів і формує кабінет в порозумінні і за згодою цих партій;

2. Політична Рада Міністрів складається з таких міністрів: міністр внутрішніх справ, закордонних, військових, земельних, народного господарства, фінансів, юстиції й освіти; 3. Рада Міністрів сама визначає місце своєї резиденції; 4. Права і обов'язки військового міністра визначаються "положеннями про польове управління війська у військовий час"; 5. Всі кредити на військову справу проводяться тільки через Раду Народніх Міністрів.

III. ПРОГРАМА ВНУТРІШНЬОЇ І ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ. I. Кабінет кладає своїй завданням: а/ припинення внутрішньої громадянської війни, б/ можливо скорше замиріння з Східною Росією, в/ неприйняття наступальних кроків проти Східної Росії; 2. Забезпечування легального існування всіх політичних партій, коли вони не йдуть проти суверенності УНР; 3. Негайна організація місцевих конгресів і Рад Трудового Народу; 4. Перегляд закону про Трудові Ради; 5. Переговори з державами Антанти й іншими державами кабінет міністрів веде на умовах: а/ визнання Української Народньої Республіки, б/ повтрчання у внутрішні справи Республіки, в/ виведення війська з території УНР, г/ коли умови з французькими командуваннями в Одесі вже підписані уповноваженнями УНР, то вони санкціонуються Директорією після затвердження новою Радою Міністрів". /П.Христак, Том IV, ст. II8-II9./

Як бачимо зі змісту ця спільна заява була досить компромісною з заявами Комітету Охорони Республіки і Капівського Трудового Конгресу. Опортунізм офіційної УСДРП тут позначився досить виразно включно з застереженнями. Петлюра з заявою погодився і похвалив за "державний розум" авторів цієї заяви. Згодився і на передачу влади в УНР цим двома партіями.

9 квітня 1919 р. Директорія в складі Петлюри, Макаренка і Шваця затвердила склад нового соціалістичного Кабінету в такому складі:

Мартос Борис - Голова Ради Народніх Міністрів і міністр фінансів, /УСДРП/,

Львівський Андрій - Заст. Голови і народний міністр юстиції /УСДРП/,

Мазепа Ісаак - народний міністр внутрішніх справ /УСДРП/,

Ковалевський Микола - народний міністр земельних справ /УПСР - пращия/,

Сиротенко Григорій - В.о. нар. міністра військових справ /УСДРП/,

Лизанівський Іван - керуючий в міністерстві преси /УПСР/, технічна посада,

Паллода Іван - керуючий в мініст. пошт і телеграфів /УПСР/, технічна посада,

Шрамченко Лео - керуючий в мініст. народного господарства /УПСР/, технічна пос.

Перших 5 міністрів складало політичний кабінет: 4 міністри УСДРП і 1 міністр УПСР, правий, отже по формі був соціалістичний, а по змісту опортуністичний правий. Далших 3 керуючих в міністерствах були без права голосу в кабінеті міністрів, тому характер цього кабінету скоро прибрал оцінку "петлюрівсько-оседківського кабінету". Через кілька днів до нового кабінету вступив від УПСР-ц. Павло Христак - на посаду товариша міністра внутрішніх справ.

12 квітня 1919 р. Кабінет Міністрів оголосив декларацію, затверджену С.Петлюрою і А.Макаренком наступного змісту:

"Іменем Української Народньої Республіки затверджуємо: Голова Директорії УНР, Головиний Отаман Петлюра, член-секретарь Макаренко. 12 квітня 1919 р.

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВИТЕЛЬСТВА УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ.

Оборона Української Народньої Республіки та потреба кращого упорядкування державного життя зробили необхідними для українських соціалістичних партій стати до організації нового Народнього Правительства, яке мало б в собі представників найважливіших партій України. Попередня Рада Народніх Міністрів не мала в своєму складі представників /цих/ політичних партій, що не давало їй /зможли/ вести свою роботу так успішно, як того вимагає відповідальне положення нашої Республіки зовні й величезні завдання внутрішньої державної роботи.

Волею Директорії Української Народньої Республіки в порозумінню з українськими соціалістичними партіями ново Народнє Правительство приступило до многотрудної державної роботи в цей тяжкий для нашої Республіки час. Кабінет Народніх Міністрів,

який обіцяє соціалістичні партії України, оповідає громадян Української Народньої Республіки про ті завдання, які він буде виконувати по мірі своїх сил на добро і шастя zagrożеної зо всіх боків нашої Вітчизни.

Не хотів Український Нарід забирати собі чужої землі, но бажав він грабувати чуже добро: тільки за забезпечення свого права жити самостійно і незалежно жити боряться найкращі сини Українського Народу з усіма ворогами нашої волі. З одного боку, польсько панство, котре не хоче помиритися з тим, що український люд - селяне і робітники Галичини, Холмщини і Волині не бажать бути в лядській неволі, оружию силою напало на споконвічні українські землі й забрало столицю Галичини місто Львів і другі міста й повіти нашої землі, політи потом і кровю Українського Народу. З другого боку, російське комуністичне большевицьке військо, не довольняючись грабуванням селян у Росії, напало на вызволону з-під гетьманського ярма Україну. До цього часу тягнеться тяжка війна на два фронти, руйнуючи наш край, і без того збіднілий од панування чужинців. Комуністично Правителство Росії, котре стало ненависним для російського народу настільки, що цілі армії комуністів-большовиків породаються зі зброєю та амуніцією хоробрі українські козаки / * /, рішило піддержати свою власть у Росії грабуванням трудяшого українського селянина. В тих місцях, до пройшло російсько совітське військо, у селян, навіть у найбільших, забрано хліб і скот, на заводах та фабриках большевики забирають станки, но дають робити і не платять робітникам грошей. Зростає страшна дорожнеча, як на харч, так і на всякі інші річи першої потреби. Не може стерпіти Український Нарід, що сам себе вызволив від гетьманщини, нової большевицької неволі і піднімається зі зброєю в руках проти гнобителів чужинців - російських большевиків-комуністів.

Нове Народне Правителство Української Республіки бачить єдиний порятунок для Українського народу, щоб опастн його волю і зміну від нападів і грабунків живих суцідів - в будування єдиної самостійної і незалежної Української Народньої Республіки. На оборону своєї національної чести і порушення чужинцями економічних і соціальних прав, повинно піднятися все трудове селянство і робітництво, щоб не дати чужинцям в кінець зняти наш Рідний Край. З цих причин нове Народне Правителство Української Республіки проотягає руку всім українським соціалістам та селянам і робітникам, поставши проти бік фронту, які, не стерпівши чужинської неволі російських комуністів піднялися на боротьбу за вільну і незалежну Україну. Нове Народне Правителство України бажав ігра, як з Поляками, так і з російськими комуністами-большовиками, але першою умовою згоди ставить, щоб ніхто з цих чужинців не втручався у внутрішні українські справи і не стояв на перешкоді вільному і самостійному життю українського народу.

Не бажючи повторення чужого панування на Україні, нове Народне Правителство торжественно заявляє, що не буде кликати собі на допомогу чужої військової сили з якої б то не було держави. Всякі договори з чужими державами Народне Правителство заключатиме тільки на основі визнання ними самостійної України і невтручання в наші внутрішні справи.

Народні Міністри звертаються до нашої славної армії, до козаків, з подякою за їхню тяжку і криваву працю для вызволення України з під рабства чужинців і кличуть всіх вірних синів України стояти твердо проти ворогів, які на нас напали.

/ * / Дійсно, в ці дні в районі Гомеля - Мозиря кілька військових російських частин зі зброєю передалась на український бік. Солдати цих частин Іскалі були дуже вороже настроєні проти їдів і все рвалися на Бердичів / з Рівного /, щоб погрозити там їдів.

Далі буде

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА .

Продовження з
сторінки 54.

14 березня 1939 р. влада Карпатської України, на своїм засіданні ухвалила проголосити самостійність Карпатської України.

15 березня 1939 р. зібрався Союз К.У. та ухвалив: підтвердити урядове проголошення самостійності Карпатської України та такі закони:

- Закон ч. I.: 1. Карпатська Україна є незалежна держава;
2. Назва держави є Карпатська Україна;
3. Карпатська Україна є республікою, президента якої вибирає Союз;
4. Державна мова є українська;
5. Барва прапору є синя й жовта;
6. Державний гербом є дотеперішній крайовий герб: подвій у лівому червоному півполі і чотири сині та жовті смуги в правому півполі та тризуб св. Володимира Великого з хрестом на середньому зубі;
7. Державний гімном є "Ще не вмерла Україна";
8. Цей закон обов'язує відразу після його прийняття./Ю.Боржава, ст.51/.

На черговому засіданні президентом Карпатської України вибрано о.Августина Волошиня, який іменував новий уряд: прем'єр і міністр закордонних справ - Ю.Ровай, а далші міністри - Ст.Ключурак, Ю.Порезушник, Ю.Брашайко, Авт. Штофан та М.Долгий.

Під кінець засідання Союзу, Угорська армія підійшла на віддалі 12 км. від Хусту і зажадала ультимативно капітуляції, але уряд Карп. України відкинув ці домагання і продовжував оборону самостійної Карпатської України.

В першій боротьбі, після 13 днів, Угорщина окупувала Карпатську Україну, знищивши її сувереність та інкорпувала до своєї державності.

В обороні Карпатської України полягло багато патріотів українських зі всіх земель України: з Закарпаття, Галичини, Наддніпрянщини, Лемківщини, Холмщини, Кубанщини і інших.

"Угорські /Мадярські/ війська силою, проти волі народу, зайняли Карпатську Україну і звірячим опосередком вчили та вбивали полонених воїнів Карпатської Січі"/Ю.Боржава, ст. 53/.

У 18 роковини боротьби за суверену Карпатську Україну, згадаймо із пієтизмом і віддаймо поклін тим, що загинули, віддавши своє життя за свій нарід, за волю України з рук кривавих окупантів Карпатської України:

1. Ваїда Василь, -учитель, 2. Блистів Олександр, 3.Вайнборгер Микола - учитель,
4. Колодзінський Михайло, 5. Косак Зенон, 6. Купар Карло - священик, 7. Литвицький Микола - інженер електрики, 8. Монах Тимотій, інженер /з Холмщини/, 9. Остапчук - учитель /син посла Яцька Остапчука/, 10. Татинюк Федір і інші.

Б о р і т о с я - П о б о р о т е !

С.П.

х : х : х : х : х : х : х : х : х : х

НАШЕ ЗАКАРПАТТЯ І ЧУЖІ МАДЯРИ .

В нашій Закарпатській землі і Придунайську рішину при кінці IX століття. по Р.Х. припандрувала з Азії Монгольська орда, яка звалася Мадярами. Перед їх приходом тут жили своїми мирними господарськими життям: наші предки - автохтони, русини, приналежні до Київської Русі-України, тоді ще погани, що тільки що почали приймати християнство з Візантії. Історичні джерела доводять, що провідниками Мадярів з Русі-України були руські дружинники з війською, а прийшовши з Мадярами на ці землі тут і зісталися жити на вічні часи, між своїми однокровними братами русинами - автохтонами.

Мадяри були першими пришельцями на наше Закарпаття, як напасники вони тоді помордували поверх 80 тисяч наших мирних господарів - русинів на Закарпатті. Звідси ці Мадяри пішли війною проти Великоморавської держави та заволоділи простором, який те-

пер зветься Словацькою . Мадяри панували в Південній Карпатській перковині в ріжний спосіб аж до листопада 1918 р., до упадку Австро-Угорської монархії. Народи, які були поневолені Австро-Угорщиною проголосили свої суверенні держави. В тому часі подібні історичні події сталися по революції і в Росії, де народи визволялися і проголошували свої держави. Україна відновила свою самостійність, але сусідні і не сусідні імперіялістичні держави з инім фактом не хотіли погодитися і замість допомогти визволенню України, що почали зі всіх сторін руйнувати молоду не скріплену Українську Народню Республіку.

Карпатська Українська Верховина не мала того щастя, щоби була прилучена до свого матірнього плія і столиці України - Києва. Хоч поля народу українського за Карпатами була виявлена, але до практичного переведення в життя не дійшло: Поляки за допомогою Литанти, Чехи і Словаки обманом а московсько-комуністичні імперіялісти обсадили частину України і Київ, перешкодили цьому об'єднанню. Мадяри також простягали свої загробуді руки по Закарпаття, але були безсилі до нападу.

1919 р. Українське Закарпаття увійшло, а справніше сказати - втягнуто, в склад Чехо-Словацької Республіки, як автономна одиниця, без автономії в практичному житті, але як колонія, що керувалася з Праги. Суцільна територія Закарпаття було в глибокий і обманний спосіб пошатовано: на схід під річку Угу з Ужгород і Мукачевом, з Хустом і Свалявою окупували чехи, на захід під Угу з Пряшвом і Кошицями, Поправом і Бардіївом окупували словаки, на південь під Чехословацької державної границі окупували мадяри і румуни.

Коли 14 березня 1939 р. Чехо-Словацька держава порестала існувати і на її розвалинах повстали Німецький Протекторат над Чехами, Словацька проголосила самостійність і так само проголосила суверенітет Карпатська Україна, то в інших частинах окупованого Закарпаття національне життя Русинів-Українців зазнало ще більшого гноблення і безправства. Та мадярські імперіялісти і шовіністи, отні християнам рипюкатоліцького і протестантського ритуалів було мало з науки в 1919 року і вони озброєні, з позволення Гітлера і Мусуліного, з благословення зі зброєю посугули, як саранча, на нашу вілгу землю, на нашу свободу, на Карпатську Україну і її бігом двох тисячів по трупах найкраших синів України окупували. Та не довго там панували нападки по славітих монгольських орд - мадяри. В 1944 мадярів вигнали ще жорстокіші Московсько-комуністичні окупанти, населення Карпатської України виявило бажання прилучитися до свого матірнього столичного старовинного Києва. На жаль Пряшівщина зістала й на далі в поновленню Словацькому, а так само й ті наші брати що залишилися під окупаціями Угорщини та Румунії. Карпатську Україну тепер окуплює - тує соціально економічно і політично Москва комуністична, імперіялістична і православна. Не шкодуємо за Ватиканськими лампачами, але не радіємо й московським сатрапам в рясах і ризах, що сплюли свої пута на ~~шлях~~ наших братів.

В осінніх місяцях 1956 р. в Угорщині відбулися революційні події, що не скинули мадяри московського комуністичного ярма, що не визволялися від Московської поволи, а ще заперещали про спільні кордони з другими нашими відфічними ворогом - Польщею, коштом нашої Закарпатської землі. Ми радімо нашим всім сусідам господарювати по своїй волі на своїй землі і відповісти раз на завжди позіхати на чуже, на нашу Українсько. Ми радімо нашим сусідам зректися імперіялізму і жити в згоді в майбутньому з сувереною і соборною Трудовою Україною. Український свободолобний народ нічого чужого не хоче, але й свого нікому не віддасть. Поправтеся блудні сини людства, не зазіхайте на наші землі, не ірійте про глоблення других і тоді можете бути певними, що допомога вам прийде і будете вільними. Василь Лыко .

"На Міровій Конференції ми вимагали Подкарпатську Русь, обіцяючи їй автономію, як єдине правильно рішення, відповідне славянській програмі і взаємності". Бонш.
Поминуло 20 років і... зобов'язання не виконано. Тож по... славянські! Редакція.

КООПЕРАТИВИ ГРАЮТЬ ВАЖЛИВУ РОЛЮ В ЕКОНОМІЦІ АМЕРИКИ.

Люди за кордоном схильні думати про США, як про "капіталістичну" державу. Але економічне американське життя має багато різних форм підприємств і асоціацій. Візьмим для прикладу поважний кооперативний рух у США.

Кооперативна Ліга США - провідна організація в цій галузі - в кінці жовтня 1956 р. відбула свій 20-й конгрес у Чикаго. Члени ліги обмірковували свою діяльність у купівлі та продажу різного краму, починаючи від зубної пасти і аж до електровен, фармерського устаткування і забезпечення життя. Були також доповіді про кооперативні рухи в інших державах - наслідок членства Ліги в Інтернаціональній Кооперативній Спілці.

Близько 13,000.000 американських родин, є члени кооперативів. Кооперативи поділяються на дві основних групи: споживчі кооперативи і продукційні кооперативи. Споживчі кооперативи становлять найбільшу групу, і саме цей тип кооперації входить до Кооперативної Ліги. В цих кооперативах члени об'єднані для того, щоб купувати різний крам і обслуговувати найекономічнішим способом, відповідно до своїх потреб.

Фармери, наприклад, організовують кооперативи, які можуть постачати їм добрива, корми для худоби та інші крам. Багато кооперативів, особливо в далекіх провінціях, створені для забезпечення ферм електрикою. Роздрібні харчові крамниці а також кооперативні газолінові станції дуже часто конкурують з приватними подібними фірмами. Кредитові спілки виконують багато банкових функцій для своїх членів, знову таки конкуруючи з приватними банками.

Основний принцип наших кооперативів, як також і по інших країнах, той, що всі вони становлять власність своїх членів і що прибуток, якщо він є, іде до членів і всі рішення виносяться на підставі голосування членів кооперативів.

Друга група кооперативів - продуктова - має завдання продавати продукти або обслуговувати своїх членів. Наприклад фруктові ферми по західних степах мають багато консервувальних кооперативів, що продають свої вироби крамницям, конкуруючи таким способом з різними акційними корпораціями.

Крім широко розвиненої мережі таких кооперативів існують багато іншого типу кооперативних підприємств: будівельні та позичкові асоціації, компанії взаємної допомоги і багато інших, заснованих на кооперативних принципах.

В багатьох європейських країнах кооперативи грають важливу роль в державній економіці. В наших листах до друзів і родичів за кордон ми можемо підкреслити, що "капіталістична" Америка не відкидає не-капіталістичні підприємства, але дає їм змогу вільно розвиватись і конкурувати з приватними підприємствами, даючи індивідуальним споживачам вільний вибір випробувати, який тип торгівлі дає ліпшу обслугову. Такі інформації в наших листах допоможуть людям за кордоном краще зрозуміти американський тип капіталізму і належно ілюструвати його демократичний характер. Загальна Рада.

П Р И К Л А Д И.

І. С л а в н и й з м а г у н

"Італієць з Америки, Рокко Марчегіано, - це бувший світової слави боксер, який має за собою 40 великих перемог. Тепер він уже залишив боксерство. . . . довідуємося, що коли він почав був здобувати славу, добрі люди швидко і вперто радили йому змінити батьківське, італійське, прізвище на якесь "людське", щоб американцям було легше вимовити його. Рокко Марчегіано досі на все погоджувався, але коли прийшло до його прізвища, він виявився непохитним. Його "менеджер" тоді перший раз почув з його уст спротив: Ні! Він заявив, що його прізвище мусять звучати по-італійськи. Він сказав, що не зречеться своїх бідних батьків, ані народу, з якого він вийшов і яким він приписує славу під своїм рідним прізвищем. - Так поступив не який дипломат, чи сенатор,

чи взагалі високоосвічена людина, а поступив кнак, який не мав змоги закінчити навіть середньої школи, бо його батьки були дуже бідні". /"Вістник", Вінніпег, 1.1.1957/.

II. Г а н е б н і м е н ш е в а р т і с н і т и п и

"Час - від - часу серед прізвищ, що їх згадують у пресі, в радіо і в журналах - зустрінете прізвище українські. Дотепер Інклос /кореспондент газети "У-Ч".Ред./ зачув три: один опортовець, одна артистка і дівчина яка недавно виступила під час інтерв'ю в одній радіоаудіції. Завжди, - Інклос звертає увагу, завжди! - спікер з цікавістю запитує, до якого народу належить людина, яку слухає в радіоапаратах сотні тисяч людей. В усіх трьох випадках ніхто з них не признався, що є українцем чи україною. Артистка була "австрійка", і напевно не знала німецької мови, а дівчина що виступала в інтерв'ю прогугнявила, що є чужинка "еотранжера". Але додала: я вже по вісьмох роках "зідентифікувалась" в Аргентині.

Це дуже гарно "зідентифікувалась", бо й справді, Аргентина - край, який подобається, а люди приязні і добрі. З приязністю відзначаємо, що і спікер висловив своє вдовolenня з цієї "ідентифікації" закинувши дескретно дальші запити про національну приналежність. Але це ще не означає, щоб стидливо закривати свою українську національність, яку, зрештою, тут цінують і порівнюють з німецькою, коли йдеться про успіх у праці, в осідності і в характері.

Був, правда, випадок, що один з "наших" виїхав до ЗДА. Його приятель, аргентинець, жалів за ним і одного разу сказав випадково, що цей "австрійко" був йому близьким приятелем. Інклос не втерпів, щоб не спитати, що згадана людина була - українець. Аргентинець не міг шити із здивування: чому він не признався, чому брехав йому? Ніякі пояснення не помагали. В душі аргентинця наш земляк залишився - брехуном!

І подумати тільки, що, мабуть немає в цілому світі нації, у якій було б стільки таких і подібних типів, яких Інклос окреслює, як рабських наймитів з психікою малороса. Без огляду на те, чи вони походять з Західної, Центральної, Східньої, Південної чи Північної України - в них існує патологічне почуття меншевартості. Такий тип, замість того, щоб зрозуміти, що є дурнем, урокує собі, що його дурнота зв'язана з українством. Хай тільки, - думає, - скаже, що він є "русо", "поляко", чи "австріяко", а вже стає людиною.

Інклос аж втерпів не може, щоб не згадати їхніх прізвищ. Але що ж? Що вінен бідний папір, який неміг би терпіти на собі таку несласу". /"Українець-Час", 30.XII. 1956 р. Париж/.

III. П р и к л а д о р г а н і з о в а н о ї м е н ш е в а р т о с т и . . .

"Молитва за Угорщину. В неділю 2 грудня 1956 р. в церкві св. Володимира Великого була відправлена Служба Божа в наміренні угорського народу. Організатором цієї релігійної маніфестації солідарності і молитовної єдності українців /чи не тих, що Угорщина зденационалізувала і асимілювала? Ред.УГС/ з покличим угорським народом був Український християнський рух / "Український Християнський Рух" є організація кількох уніятських інтелегентів, що казивають себе "українськими католиками" і є філією Католицької Акції. Ред. УГС/. В церкві було багато і окрема делегація з їх прапором. Літургію правив о. радник Бачинський в сослуженні о. канцлера М.Левенця. Співав місцевий церковний хор під диригуванням Т.Дратинського. На релігійній урочисті був присутній французький єпископ для греків Преос. Раймундос, який після святої Літургії виголосив тепле слово про мученичий шлях угорців і українців. Владика закликав мигранців обидвох народів до гарячої молитви і поглиблення своєї віри, яка в цій боротьбі є наймогутнішою зброєю.

За ініціативу цієї справді співпатичної релігійної урочисті належить висловити признання організаторам, але водночас слід висловити жаль, що українці в своїй імсі

не беруть такої чисельної участі в подібних нагодах, як це годилося би". /"Український Самостійник", Макен, 23 грудня 1956/.

З цього напрошується такий висновок: не організувати боротьби за визволення України, не будувати українських шкіл та українських експліцитних, політичних, соціальних і культурних установ та організацій а будувати церкви, церкви, церкви і висвячувати попів, єпископів, митрополитів і інших "генералів христової армії", служити па-нахиди, молебні, богослужби не тільки для самих себе але й надокучати чужинцям в парламентах, сенатах і т.д., бо "політи... є наймогутнішою зброєю" для дикунів і меншеартістичних одишів і окутченє.

Але є тут й потішаче, що на такі ритуали люди не ходять, за чим кореспондент газети п.В.Маркусь проливає сльози. Ред."Українського Промадського Слова".

Н О В І В И Д А Н Н Я.

В цій рубриці містять тільки ті книжки, збірники і журнали, що надіслані до Редакції.

Легенда Франко-Ключко- ІВАН ФРАНКО І ЙОГО РОДИНА. Спогади. Видання Жити Визволення України. Торонто 1956. Сторінок 132, в тексті 28 знімок. Книжку цю написала рідна донька Великого Каменяра, що прожитаючи під цю пору у вільному світі, в Канаді, єдина з цілої родини мала можливість підтвердити вірний і вірогідний образ життя свого батька. З цього погляду книжка має особливу, можна сказати - документарну партість. Ціна \$ 1.50.

Книжка дуже партістична, на жаль, напушена нацистичним шмарошлом /так як дерево карболіном/ та не толерантним випадком до деяких заслужених українських патріотів-державників і видатних письменників та публіцистів, сучасників Івана Франка. Окремі події з української революції і державності перемішані і не дотримано хронологічного порядку. Книжку рекомендуємо придбати. Замовлення слати на адресу:

L.V.U., 140 Bathurst St., TORONTO, Ontario, Canada.

Д-р Олена Степанів - СУЧАСНИЙ ЛЬВІВ. В 700 ліття заснування міста Львова. Друге доповнене видання. Накладом Української Книжарні "ГОВЕРЛА" в Новім Йорку 1953. 162 ст. 45 світлин, 16 мал і схем. Зміст: Віки говорять. Земля горить. Життєвий простір. Людина говорить. Місто на шляху. Устаткування міста. Найважливіша література. Список ілюстрацій. Ціна \$ 1.00.

"Львів український! Львів - наш! - не лише тому, що ми так його зовемо. Львів не польський і польський ніколи не буде, без огляду на те, що поляки цю "польськість" йому на кожну кроці пришивають!

Львів український тому, що його оснував в 1247-1253 р.р., український король Данило. Він український тому, що оснований на етнографічній території українського народу...

І, без огляду на жахливу польонізацію і утиски українських мешканців, на протя-зі сторіч, ЛЬВІВ ТАКИ ОСТАВСЯ ВІРНИМ УКРАЇНИ!..." З передмови Видавництва.

Книжку рекомендуємо. Замовлення слати на адресу:

"HOWERLA", 41 East 7 th Street, NEW YORK 3, N.Y.

"В О Л О С О М А Р" Літературно-інтелектуальний популярний альманах /Книга I/. Редагує Колегія. Нью-Йорк - Філадельфія 1957. Сторінок 88, ціна \$ 1.00. В цій книзі міщені твори таких авторів: М.Кербак, І.Маніла, Ф.Мелашка, Ральф Урбан, Г.О.Діброва, О.Кіч-вського, Ю.Бураківець, М.Ситника, В.Русальського, Г.Гайнего, Т.Осички, А.Герасевича, М.Рильського, Л.Полтави, Ів.М., І.Дніпра, Ол.Русь, О.Рина, В.Ч.

Волосожаром на Україні називають групу з 7 зірок на небозводі /по московськи: Плеяди, зоряне скупчення в сузір'ї Тельця/. Вони з'являються в пізнічних годинах зі сходу і "піднімаються" /народний вираз/ у небесну височину.

З Волосожаро в Україні, до революції 1917 р., пов'язані два соціально-побутові явища.

1. Коли Волосожар "піднімається", пісні вже по-третє проспівують, соловії частіше переключуються, на дворі перед світанком ще більші стеліє, - тоді панні і пані, паньки і панянки, підпанки і підпаньки поверталися з цілонічної гулянки, п'ятики і "гостинних" оргій, роблячи при тім крикливий гамір та галасливий сміх, повертаючись до своїх на цілоденний спанок. Своїм галасом порушували перед-досвітній спокій і пробуджували зі спанку селянських труженників.

-Вставай старий, вже гульвіси розходяться на спання, - не одна жінка промовляла до свого чоловіка, сина або доньки. І так кожного вечора, кожної ночі і досвітку.

2. А в цей самий час, коли Волосожар "піднімається", пробуджується трудяше селянство, підгодовує коні або волів, в останнє підганяє півня, поринається біля воза, полагоджує інші хазяйські роботи, а коли почне сіріти, шурують з дворів: хто волами, хто кінями а хто пшени в поле, в степ, в ліс.

І так кожний день від Волосожару до теплої ночі в поті чола свого здобувають собі селяне тяжкою працею прожиток, цареві на податок а панам на гульвістство.

Коли перші від вечора до Волосожара гуляли і лийдакували, а в день проспівали то другі від Волосожару до теплої вечора або й ночі: працювали, а в ночі давали відпочивати змореному тілу цілоденною тяжкою фізичною працею.

Волосожар на небі як "піднімався" так і далі "піднімається" та йде своїм шляхом.

По новому році, 1957, появилася "Волосожар" на землі, у філадельфії, і лагодиться "підніматися" не щоденно, тільки тоді коли сили набереться.

Панні, паньки, подпаньки і підпаньки та пані цей "Волосожар" перші запричитали і зчипили гарнідер не з радості, тільки гніву, вони не можуть спокійно перепестити твердження одного з авторів "Волосожару":

"занепад літератури і мистецтва настає там, де письменник не має свободи, де над ним або записав меч можновладця, або хрест і кадильно церкви" і "будування моралі без допомоги релігії, без віри в Бога, без віри в рай і пекло, в чортів, підзем'я і все, пов'язане з релігією" /"Свобода", 8.II.1957/.

"Волосожар" не дає їм спокою, щоб в день спати а в ночі лийдакувати. "Волосожар" своїм першим лихом розбурхав всіх болотяних чортів і вони на всі голоси зашуміли. Все давно прийшов час, щоб нашо еміграційне болото провітрити і осушити з жабуриння і стоячої загнилої води, щоб на місце болота з'явилася добра і все-родюча земля для трудящих рук і думящих голов здорові душки.

Ми бажаємо "Волосожар" бачити таким, щоб будив трудові руки і голови до праці на користь працюючої української еміграції і трудового народу в Україні.

Заключення адресувати: "WOLOSOSZAR" P.O.Box 9752, PHILADELPHIA 40, Pa.
С.П.

С.Хмельницький.

НАЦІОНАЛІСТИ НЕ НАЦІСТИ І НЕ ФАШІСТИ

В нашій еміграційній і "крайовій" пресі часто вживається термін "націоналіст", "націоналісти". В еміграції цією назвою зловживають певні групи емігрантів, що мали якесь відношення до нацизму і фашизму, та не зрекшись й тепер, надівши на себе захисного кольору плащ демократії. По своїй неусвідомленості цієї назви до тих самих груп вживають і інші групи, як напр. монархісти, демократи і "соціалісти" /т.зв. "демократичні соціалісти" останньої моди/.

Ті, "крайові" газети націоналістами називають всю еміграцію без розділу на групу /партію/ і соціально-побутову приналежність.

Націоналістами називають всю українську еміграцію й чужі прихильні і по прихильні наші пресові органи. І "крайові" і чужі пресові органи мають рацію нас так називати, через те, що вся українська еміграція стоїть на становищі боротьби за суверенну Українську державність. Але наші еміграційні п.п. редактори, кореспонденти і співробітники пресових органів заблудилися в еміграційних тернях і самі не знають хто вони є, тому й вони так само використовують термінів до тих самих, "націоналіст", "націоналісти", які люблять себе так називати.

Що ж є націоналістом? Націоналістом прийнято називати того патріота, кожного народу, національності, що провадить боротьбу всіма засобами і способами за волю свого народу /нації/, за суверенне державне життя, коли той народ поневолений національно-політично і соціально-економічно. Державні народи борються за вдержання своєї державної волі і часто дбають, в більшості, поноволити другі народи.

Україна поневолена національно-державно і соціально-економічно. Сучасний формальний стан державності України не визначає практичної суверенної волі українського народу, тільки окупаційний Московсько-комуністичний імперіалізм і політика Москви.

За суверенність українського народу боролися і продовжують боротися українські патріоти всіх світоглядів і переконань: монархісти, нацисти, фашисти, демократи, соціалісти і українські комуністи /пригадаймо тих, кого Московська окупантська більшовицька ЧОКА першими розстрілявала: соціалістів-революціонерів, соціаль-демократів і українських комуністів, які не належали до організованої більшовицької партії. Нацистів і фашистів тоді ще не було, а вся решта монархістів і демократів замінікувалася і пристосувалася до нового окупаційного московсько-комуністичного режиму/

Наші твердження мають докази в складі найновішої еміграції, що переконаних українських соціалістів на еміграцію не вийшло, бо їх вже не було, вони фізично знищені або в заслання на Олопках, в Сибірі і т.д., на еміграцію вийшли у переважній мірі трудове селянство, або подобишки монархістів, гімнових демократів і всякої кобильки, що тягла послушно окупанського воза і поза ярмом не бачила світу. Переконалих соціалістів вийшло з цією великою масою тільки кілька одиниць.

Сьогодні українська еміграція, вся разом, і кожна окрема група, провадить боротьбу проти окупантів України і за пошуку її суверенності.

Які ж існують національно-державні і соціально-світоглядові середовища, партії, партійки та групи в українській еміграційній масі, як вона поділена.

I. М о н а р х і с т и - гетьманці, змагаються за владу в Україні монарха-гетьмана /і то не традиційно виборного гетьмана, тільки дідичного/, за владу поміщиків і великоземельних прошарків. Тому вони націоналісти-монархісти, репрезентовані в Союзі Гетьманців Державників /СГД/, консервативно-реакційна течія.

II. Т о т а л і с т и - вождісти, змагаються за владу в Україні диктаторську, тоталістично-диктаторську, подібною як була в Німеччині за Гітлера /нацизм/, - в Італії за Муссоліні /фашизм/ і тепер за Фралка в Іспанії /фалангізм/, це середовище має назву Організація Українських Націоналістів /ОУН/ і поділена на 1/ ОУН-бан-дерівців, вождь С.Бандора; 2/ ОУН-мольниківів, вождь А.Мольник, групи реакційні, антисоціальні і вождівські. Тепер вони прихилилися захистити плашкою демократії. Є ще інші відлани ОУН, популярно називані: 3/ угаверівцями /від УГВР-оди/ і 4/ двійкарями /від колективного керівництва двох лідерів/. Інші остали займають себе демократизми і безкласовими суспільствами з дивною приватно-власницькою ідеологією.

III. Д е м о к р а т и ч н і середовища, борються за ліберально-буржуазну демократичну республіку в Україні, з президентом на чолі. Сюди треба зачислити такі групи: 1/ Українське Національно-Демократичне Об'єднання /УНДО/, 2/ Український Національно Державний Союз /УНДС/, 3/ Українська Революційно-Демократична Партія /УРДП - з лідером І.Вагряним/, 4/ Союз Зем.Соб.України-Сел.Партія /СЗСУ-СП, з лідером Дьомком/, 5/ Союз Укр.Конотрукт. Сил /СУКС - лідер новідолин/, 6/ Укр. Республ. Партія /УРП- з лідером Е.Архипанком і 7/ Українська Соціалістична Партія /УСП - лідери Дьогаль і П.Феденко/.

IV. Соціалістично середовище бореться за Українську Трудову Демократичну Республіку, з соціалістичними національними порядками в Республіці: 1/ Українська Partia Соціалістів Революціонерів /УПСР- керується Екром/ - за класову владу селян і робітників на соціалістичних засадах, демократія класово-соціалістична. Зонсльний Закон з 8 січня 1919 р./М.Ю.Шаповала/ Трудового Конгресу береться в основу соціального порядку і аграрної проблеми в Україні. 2/ Українська Револьюційно-Демократична Partia /УРДП - з лідером І.Майстренком/ - за владу безкласового суспільства на соціалістичних засадах.

V. К о м у н і с т и ч н о г о середовища в українській еміграції не існує!

Всі зазначені середовища, партії і групи є національними, або націоналістичними, як люблять так називати в "крайових" писаних і говорених. Ці прикметники приналежні всім а не тільки середовищу ОУН. Прикладами прикметника "націоналіст", "націоналісти" до середовища ОУН или сами до себе і другими поносення, або прикладаймо до всіх, або до нікого. Виходячи з цього заохочення треба б тоді писати так: СГД-націоналістів, УНДО-націоналістів, УРДП-націоналістів, УПСР-націоналістів і т.д. Але так писати це вже не поважно і смішно. Тому ніякі інші середовища і партії не: себе й не осмілюють, і роблять це тільки середовища ОУН, всіх відміжків.

Радимо всім ОУН-там і всім редакторам, кореспондентам і авторам співробітникам газет і журналів не писати прикметника "націоналіст", "націоналістичний", "націоналісти" до жадного середовища а в тім і до ОУН. Так буде справно і розумно і, не буде між українською еміграцією ні "націоналістів" і "но націоналістів" а будуть тільки українські самостійники, або як вороги кажуть "сепаратисти". Воно так справді й є!

ЧУЖЕ, ВОРОЖЕ І ШКІДЛИВЕ! "Український Самостійник" з 3.III.

1957, приносить замітки, в яких читаємо: "...але справа зміни календаря обговорюється уже кілька років підряд і як така залишається до сьогодні без формального полегдження. Трудно було цю справу розв'язати з таким успіхом, щоб усеє наш загаль до того пристосувався, але гірший є такий стан, в більшості наших еміграційних скупчень наступить календарний двоподіл... Самі зауваги, що, мовляв, "зміна календаря не на часі", або передавати це вірним до полегдження - не речова, бо остаточно в цій справі слово за українськими католицькими ієрархами /а не уніяцькими? Ред./.. Наші емігрантські громади мають топер українського католицького митрополита та кількох єпископів /а не уніяцьких? Ред./, які повинні в тих справах зайняти відповідне становище, і тільки в такий опосіб можна знайти, коли не всебічну, то принаймні формальну розв'язку цієї дотепр спірної справи".

Отже, не важно, що не на часі, що в еміграції настане двоподіл і ворожнеча, що проглибиться Збруч, але важно..., що хоче того Ватикан і його пахолки з укр.еміграції!

А ще далі читаємо: "Устійнити назву: чи українська греко-католицька Церква - українська католицька Церква..., щоденник "Америка" помістив навіть відповідне вияснення, що умотивувало потребу змінити назву "Українська греко-католицька Церква" на "українська католицька Церква". Полегдження вище наведених проблем це наша життєва konieczність, розв'язка яких принесе належне скріплення обидвох наших віровизнань, які діграють провідну ролу в житті наших численних еміграційних скупчень", пише якийсь ватиканський, а не український, патріот М.Данилишин з далекого Буенос-Айресу.

Так! Принесе належне розбиття і ворожнечу в одному українському народі, але може принести й радість, коли чужу й ворожу затію відкинуть та будуть керуватися віручі розумом і українською національною рачію, коли українці віруючі уніяцького віроісповідання відкинуть чужі назви: "греко-католицька церква", "українська католицька церква" та приймуть правдиву назву: "Українська Уніяцька Церква", або повернуться до православної чи якоїсь іншої віроісповідної організації, а всіх пропагаторів і агітаторів за "Новий календар" і "українську католицьку Церкву" чемненно попросять /не обов'язково з дрюками/ відійти від цієї справи, хоч би вони були і в позолочених митрополичих та єпископських ритуалістичних "уніформах".

С.П.